

Йордан Йорданов:
От Казанлък до Кеймбридж

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

КУРСАНТИ ОТ ВИСШЕТО ВОЕННОВЪЗДУШНО УЧИЛИЩЕ СТАЖУВАХА В „АРСЕНАЛ“

За първи път през последните години курсанти от Висшето военновъздушно училище „Георги Бенковски“ в Долна Митрополия проведоха учебна практика в „Арсенал“ АД.

Петима студенти от IV курс по специалността „Авиационно въоръжение“, бъдещи кадри в инженерно-техническия състав на Българската армия, се запознаха с основните звена в най-голямото машиностроително предприятие в България. Те имаха възможността да проследят технологичния цикъл при производството на редица изделия, да присъстват на изпитвания и да обогатят знанията си от учебните зали чрез прекия досег с реалния производствен процес.

„Тази практика е първа стъпка към предстоящи стажове, които ще се проведат на конкретни летателни апарати“, сподели ръководителят на момчетата от ВВВУ „Георги Бенковски“ доц. д-р инж. Кольо Колев. По думите му, всички специалности в училището са

с нови учебни планове, които отговарят на изискванията на съвременната авиационна техника. „Новото „старо“ ВВВУ ще допринесе за качествено обучение на летците и на инженерно-техническия състав“, допълва доц. Колев.

Учебната практика на курсантите в „Арсенал“ става факт благодарение на много доброто сътрудничество между висшето училище и предприятието. От 1 януари 2020 година ВВВУ „Георги Бенковски“ отново е самостоятелно учебно заведение, чийто ректор е бригаден генерал Юлиан Радойски. Преди това – от 2002-ра до 1 януари т.г., то е било в структурата на Националния военен университет „Васил Левски“ във Велико Търново като факултет „Авиационен“.

С тази самостоятелност като чели се възобновява и съществуващото преди по-тясно взаимодействие между „Арсенал“ и Висшето военновъздушно училище. Първите курсанти, усетили пре-

Продължава на стр. 2

димствата на това сътрудничество, са от цяла България – Светлозар Петров е от Казанлък, Йордан Павлов – от Пловдив, Георги Сираков – Батак, Ивомир Кацаров – Етрополе, Николай Генчев – Пловдив. Млади, умни 23-24-годишни мъже, в разцвета на силите си, които имат ясна представа за своето бъдеще.

Само в ресторант „Орешака“ от 22 до 28 юни

Повече по темата на стр. 6

Седмица на Белугата, черния хайвер и водка „Белуга“

Меню „Белуга“

- Микс зелени салати с домашно опушена белуга с мариновано печено авокадо, чери домати и бадемovo-лимонен дресинг;

- Бистра супа белуга с препечени кростини, поднесена с ароматен дип;
- Карпачио белуга върху канапе от краставици с пълпъдъчи яйца и черен хайвер;
- Зелени аспержи с поширано яйце, черен хайвер и водка „Белуга“;
- Белуга темпура със сос тартар;
- Филе белуга на BBQ със зелени аспержи, пресни бейби картопки и сос холандез.

За резервации: 0700 70 717, www.oreshaka-bg.com

Лятно слънцестоене 21 юни 2020, 00:53 ч.

Снимка: Александър Иванов

Ваучер
Храна Edenred

Пазарувайте с Ваучер Храна от Идънред в повече от 10 000 търговски обекта в цялата страна.

С Карта и Ваучер Подарък изберете сами своя най-желан подарък, независимо от вида мч: облекло, техника или друго.

www.edenred.bg, bulgaria@edenred.com, +359 2 947 02 20

Ветерани

Бивша арсеналка 10 години колекционира „Трибуна Арсенал“

Да прекосиш целия град, при това два пъти, само и само, за да си набавиш липсващия брой на любимия вестник, който старателно събираш вече десета година, може да направи само човек, който истински цени писаното слово. И тя е

1998 година. Докато била на работа, яля в заводския самодеев хоров колектив с диригент Димитър Касъров, а сега продължава да пее в църковен хор. Продължава връзката си със завода чрез вестника, който си набавя от библио-

теката, на която е редовен читател. Влюбва се в книгите и в писаното слово още на 5-годишна възраст, когато вече можела да чете гладко. И до днес предпочита книгите пред телевизията. Винаги търси интересни факти, за да обогати познанията си в различни области на живота. Притежава над

точно такава – 75-годишната бивша арсеналка Венка Здравкова, която колекционира вестник „Трибуна Арсенал“. Свикнала е да си го взема от разпространението в библиотеката „Искра“, но заради пандемията сградата била затворена през последните месеци и така в нейното „вестникарско течение“ липсвали няколко броя. Упорито и целенасочено жената търсила навсякъде, докато накрая любезни хора ѝ подсказали да дойде при самия извор – в редакцията на вестника. Така тя успяла да се снабди с любимото си поредно издание на „Трибуна Арсенал“.

Венка Здравкова е електроинженер по професия и е работила в „Арсенал“ 22 години. Пенсионира се е като технолог в Завод 1 през

2500 книги художествена и учебна литература, подредени и систематизирани като в градската библиотека.

А споменът за „Арсенал“ – тогава Завод 10, който се е запечатал завинаги в съзнанието на казанлъчанката, е от ранното ѝ детство. Всяка сутрин в 7 часа от фабриката пусkali сирени, които огласили целия град. „Нямаше нужда да гледаме часовниците. Щом свирят сирените – значи е точно 7“, спомна си тя. Сега живее с „Арсенал“ посредством вестника. Споделя всеки брой със свои приятелки, очаквайки да научат новости за предприятието, да прочетат за свои бивши колеги или за други интересни хора и събития.

„Трибуна Арсенал“

Продължение от стр. 1

КУРСАНТИ В „АРСЕНАЛ“

След още една година обучение те ще излязат с офицерско звание „лейтенант“ и специалности по „Авиационно въоръжение“, а в цивилния живот ще се реализират като инженери по автоматика. И петимата са категорични, че са избрали военното поприще, защото това е мъжка професия. Имало е трудности и изпитания по време на обучението, но точно това ги е калило. Определено харесват своето училище и смятат, че тук получават не само знания, но и възпитание в родолюбие и национална гордост.

Това, което им е допаднало от учебната практика в „Арсенал“, е много добрата организация в заводите и осъществяваният строг контрол на производствените процеси. Възхитени са от всички арсеналски специалисти, които са работили с тях по време на стаж – отношението е било изключително позитивно, с желание момчетата да научат колкото се може повече, което

да им бъде от полза в учението и в бъдещата работа.

А отговорникът на курсантите – Светлозар Петров от Казанлък, споделя, че с „Арсенал“ го свързва и здрава родова връзка. Неговата баба е работила в Планов отдел на Завод 5, а дядо му е бил пожарник в завода. В „Арсенал“ работят роднини на неговата приятелка, както и неговият добър приятел Диян Баев, който е студент в Технически университет – София, филиал Пловдив, по Стипендиентската програма на дружеството.

Юлия Младенова

Бъдещи машиностроители

Мехатрончици държаха държавен изпит в „Арсенал“

Седем момчета и едно момиче, завършващи тази година Механотехникума, специалност „Мехатроника“, се явиха на държавен изпит по теория и практика в „Арсенал“ АД. Причина-

та това да се случи на територията на дружеството е, че и осмината са преминали 2-годишно обучение по програмата на дуалното образование, като практическите знания и опит са придобивали в различни производствени структури на „Арсенал“. Три дни всяка седмица, в продължение на двете учебни години – 11 и 12 клас, те са били на машините под вещото ръководство на своите наставници от фирмата.

Съгласно законовите разпоредби, държавният изпит е по желание на випускниците. Той обаче е още един плюс за тях – дава им придобита професионална квалификация по специалността „Мехатроника“. Тези зрелостници ще получат Свидетелство за завършена професионална подготовка, което е допълнение към диплома-

та им за завършено средно образование.

Изпитната комисия, проверяваща знанията на учениците, е съставена от преподавателите по специални предмети в ПГ „Иван Хаджиенов“ Пенка Бялкова, председател на комисията, и Иванка Стоянова. Партньорът в обучението – „Арсенал“, е представяван от дългогодишния инженер-конструктор Николай Куцаров. Такъв държавен изпит на територията на дружеството се провежда за трета поредна година.

Специалността „Мехатроника“ е сравнително нова за Механото – първият випуск мехатрончици завърши през 2018 година. Идеята за нейното разкриване в ПГ „Иван Хаджиенов“ бе дадена от инж. Николай Ибушев, генерален директор на „Арсенал“ АД. Мехатрониката обединява знания от няколко области – механика, машини с ЦПУ, електроника, електротехника и компютърни системи и технологии. „Арсенал“ бе първото предприятие, което започна да приема ученици за дуално обучение по тази специалност.

През новата учебна година 17 ученици, които наесен ще бъдат в 11 клас, ще започнат обучение по практика в „Арсенал“ – 13 са от специалността „Мехатроника“, 4 са от паралелката „Машини и системи с ЦПУ“.

Юлия Николова

Малките футболисти подновиха тренировките

Близко 70 деца и юноши вече са на терена на арсеналския стадион за възобновяване на подготовката след близо три месеца прекъсване заради епидемичните мерки. За малките футболисти на ФК „Арсенал – 2000“ сезонът 2019-2020 завърши преждевременно. Официалното класиране се очаква да се оповести от Футболния съюз – Стара Загора. Децата от Детско-юношеската школа на футболния клуб играят в областната футболна група в три възрастови групи – деца, юноши младша и юноши старша възраст.

С прекратяване на тренировките и футболните срещи заради пандемията младите футболисти са получили програма, с която да поддържат физическата си подготовка в домашни условия. През това време треньорите Станислав Пехливанов и Атанас Апостолов са поели ангажмента по поддръжане на цялата база – терени, съблекални, фитнес-зала, помощни

помещения. Те не без гордост заявяват, че имат една от най-добрите бази, благодарение грижата на арсеналското ръководство. В отлично състояние са стадионът и помощното игрище. Осигурена е екипировка за всички футболисти. Финансовата безопасност е от изключително значение.

От началото на юни тренировките са подновени. В момента се работи предимно за развиване на тактически и технически качества. При някои отсъствия от терена е оказало по-осезателно влияние, други са били активни у дома и физическата им подготовка е на ниво. „С тренировките ще наваксаме пропуснатото“, уверен е треньорът Станислав Пехливанов.

По програма тренировките ще продължат до края на юни. През юли се почива, а от началото на август започва подготовката за новия сезон 2020-2021-ва.

Първолета Петкова

Голямо Благодаря!

Това казват двама души, усетили истинската подкрепа на своите колеги от „Арсенал“ и на всички хора с големи сърца. Жеко Иванов от Завод 3/120 и Радка Иванова от Завод 1/221.

Двамата – майка и син, вече се съвземат от преживения шок, след като къщата им в село Ветрен бе унищожена буквално за минути при възникнал пожар. Жертви няма, но пък семейството тръгва от нулата, за да си създаде отново дом.

В сполетялата ги беда обаче Радка и Жеко не са сами. Помагат им всички колеги, помага им организацията на КНСБ в „Арсенал“, помага

им ръководството на дружеството. Отзовават се много дарители.

Радка и Жеко Иванови са благодарни на всички хора от „Арсенал“, които без да се колебаят, са ги подкрепили в трудния момент: на Станка Костова, председател на синдикалната структура на КНСБ в Завод 3, на Михаил Атанасов, началник на монтьорите, на колегите, които не само със средства, а напълно доброволно с труд участват във възстановяването на къщата.

Едно голямо благодаря на всички, които са съхранили добротата в душите си!

Радка и Жеко Иванови

ОБРАЗОВАНИЕТО И КВАЛИФИКАЦИЯТА – СЪС СПЕЦИАЛЕН РЕСОР В „АРСЕНАЛ“

Околешна е традицията „Арсенал“ да си създава сам кадри и да полага грижи за тях. Тя започва още от 1896 г., когато още в Софийския артилерийски арсенал се създава първата школа за обучение на кадри, а най-старият учебник, запазен в Музея на предприятието, датира от 1893 г. С премеждането на предприятието в Казанлък се премества и школата за обучение на технически кадри. По-късно, през 1947 година, на територията на завода е изградено и СПТУ по машиностроене, което е подготвяло своите възпитаници за нуждите на самото предприятие. Преди повече от 25 години, поради реформите в българското образование, то беше закрито.

И днес образованието и квалификацията са едни от основните приоритети в политиката на фирменото ръководство. Отделяйки специално внимание на този ресурс, през последните няколко години дейността се е превърнала в целенасочен устойчив процес. Необходимостта той да се анализира, организира и управлява е в основата на създаването на позицията ръководител-направление „Образование и квалификация“, която отскоро заема инж. Владимир Чучумишев, общински съветник и един от най-активните членове на МК „Алтернативата на гражданите“, обхващайки и досегашните му задължения, свързани с техническото развитие и върженето.

Образователните дейности са в най-голямо насоки

От 2015 година „Арсенал“ осъществява нов етап в партньорството си с Професионална гимназия „Иван

Хаджиенов“, като предоставя материалната си база и осигурява наставниците за практичните занятия на учениците от 11 и 12 клас с профил „Машини с ЦПУ“ и „Мехатроника“. Дуалната форма на обучение се изпълнява по пилотен българо-швейцарски проект ДОМИНО. По този проект за изминалите почти 5 години през обучение в „Арсенал“ са преминали общо 123 ученици по двете специалности, с които са работили 26 наставници. От завършилите 71 в предприятието са постъпили на работа 20, а 6-ма са продължили образованието

си по студентски програми на дружеството. През тази учебна година, преди налагането на здравните мерки, свързани с пандемията, 52 ученици са преминали през обучение във фирмата. Учениците са посетили Музей „Арсенал“ за запознаване с историята и съвременното производство, предоставени са им възможности да разгледат технологичните линии и оборудване, да се запознаят с различните професии, условията за работа и т. н.

На територията на „Арсенал“ се провежда изнесена редовна форма на обучение на 45 студенти от Технически университет – София, филиал Пловдив – трети курс по специалността „Машиностроене и уредостроене“. Учебната програма е съгласувана с ръководството на фирмата, като лекциите се водят от преподаватели от университетите, а семинарните и лабораторни занятия са предоставени на арсеналски специалисти. След завършване студентите получават степен „Бакалавър“.

Много съществен акцент от висшето образование е свързан с откриването на Технически колеж в Казанлък към Технически университет – София. Общо 96 студенти се обучават в трите курса на колежа по специалността „Технология на машиностроението“. Всички завършили колежа получават степен „Професионален бакалавър“ и са обвързани съответно с договори с предприятието.

предприятието след тяхното дипломиране. Освен това,

„Арсенал“ осигурява базата за стажантска програма

и на студенти от други университети, като НВУ „Васил Левски“ – Велико Търново и ТУ – София, филиал Сливен.

Участието на „Арсенал“ в студентски борси гарантира до голяма степен интерес към дружеството, възможността за бъдеща реализация и осигуряване впоследствие на нови висококвалифицирани кадри.

Работата в Направление „Образование и квалификация“ обхваща също работници и служители с висше и средно образование, които желаят да повишат квалификацията си по специалностите „Оръжейно и боеприпасно производство“ и „Технологии на високоенергийните системи“. От две години се организират и опреснителни курсове по други направления: „Металознание, термически обработки и заваряване“, „Химически процеси и технологии“, „Електротехника и електроника“ и „Хидравлика и пневматика“.

Разбира се, в осъществяването на тези планове, касаещи образованието и квалификацията на кадрите във фирмата, се разчита до голяма степен на ръководителите по звена и директорите по заводи, които имат реална представа за необходимостта от обучен и квалифициран персонал, ще имат поглед и преценка за реализацията на кадрите, ще могат да правят свързани с дейността предложения. Необходима е също и информация за различни национални и европейски програми, свързани с образованието, както и обмяна на опит в други структури от страната. „Целенасочената дейност през последните години по развитие на човешките ресурси чрез различни образователни програми вече е устойчив процес в „Арсенал“, който се нуждае наистина от оперативно и прогнозно управление“, казва инж. Владимир Чучумишев.

Първоleta Петкова

НАПУСНА НИ СЪЩЕ ПРИБАТЪЛ И СЪМИШЛЕНИК

стопански организации. Той е автор на 2 монографии, на 71 патента в областта на изпитване на материалите и отбранителните технологии, повечето от които внедрени в практиката, както и на над 260 научни статии и доклади. Носител на множество национални и международни награди.

Особено близка е връзката на акад. Стефан Воденичаров с Казанлък и „Арсенал“. Чест е за мен, че

Напусна ни акад. Стефан Воденичаров. България и Българската академия на науките се разделиха с един голям учен, а „Арсенал“ загуби истински приятел и съмишленик.

На 8 юни 2020 година на 75-годишна възраст почина акад. Стефан Воденичаров, виден български учен с международна известност в областта на материалознанието, изтъкнат държавник и общественик, генерален директор на „Хай-Тех Ай Ем Ес“.

В периода 2012–2016 година акад. Воденичаров е председател на Българската академия на науките. Бил е заместник-директор и ръководител научна секция „Технологии и системи за защита“ в Института по металознание, съоръжения и технологии „Акад. Ангел Балеvски“ с Център по хидро- и аеродинамика към БАН.

Министър на образованието, който оставя трайна следа в българската просвета и наука.

Научните интереси и постижения на акад. Воденичаров са в областите механика, създаване и разработване на нови броневеи защити и на високоинтелигентни управляеми инженерни боеприпаси за нуждите на отбраната на страната.

Акад. Воденичаров е ръководител на десетки научни разработки. Ръководи над 120 договора с Европейския съюз, НАТО и др. Под негово ръководство са разработени и реализирани над 30 нови технологии, внедрени в армията и

заедно с него и изпълнителния директор на „Черно море“ АД – Варна – Петър Милков, основахме през 2004 година Сдружение „Българска отбранителна индустрия“ – една огромна сила, която е в основата на машиностроението, на оптиката и електрониката в България. Акад. Воденичаров, който е и мой личен приятел, е изключителен колега, съмишленик, отворен към иновативните решения в сферата на науката и техниката. Един от най-големите поддръжници за създаването на Технически колеж в Казанлък като филиал на Технически университет – София. С него ни свързват общите цели за развитието на българската отбранителна индустрия, нейното утвърждаване в международен план, както и участието в редица национални и световни форуми по линия на НАТО и Европейския съюз.

Изключителен човек, патриот, с неизчерпаема енергия, иновативен, весел, позитивен, двигател на много инициативи, свързани с международното сътрудничество в науката и иновациите и дългосрочното икономическо развитие на България. Човек, отворен към Казанлък и безценен приятел на „Арсенал“.

Поклон пред светлата памет на акад. Стефан Воденичаров!

Инж. Николай Ибушев
Генерален директор на „Арсенал“ АД
Съпредседател на СБОИ

Признание

СБОИ ПРИЕМА ИМЕТО НА АКАД. СТЕФАН ВОДЕНИЧАРОВ

На свое извънредно заседание Сдружение „Българска отбранителна индустрия“ (СБОИ) реши да допълни наименованието на Сдружението с името на акад. Стефан Воденичаров. Решението е взето единодушно от всички нейни членове, един от които е „Арсенал“ АД, представлявано от инж. Николай Ибушев, генерален директор на дружеството, съосновател и съпредседател на СБОИ.

Акад. Воденичаров почина на 8 юни на 75-годишна възраст. След поклонението, което се състоя 11 юни в София, в знак на почит, уважение и признание за огромните заслуги на видния български учен към развитието на науката и техниката у нас, на българската отбранителна индустрия и дългосрочното развитие на страната ни, членовете на Сдружението решиха то вече да се нарича Сдружение „Българска отбранителна индустрия – академик Стефан Воденичаров“.

През 2004 г., заедно със свои съмишленици, той става съосновател на СБОИ.

Само преди година, в началото на 2019-а, акад. Воденичаров бе в Казанлък, където по инициатива на инж. Николай Ибушев, с домакинството на „Арсенал“ АД, се проведе първата по рода си съвместна среща на представители на фирмите членки на Сдружението и синдикатите.

С инициативите и с работата на СБОИ академикът доказваше на практика тезата, че „Съединението прави силата“. Той остана обществено ангажиран и родолюбец до последния си дъх.

СДРУЖЕНИЕ БЪЛГАРСКА
ОТБРАНИТЕЛНА ИНДУСТРИЯ

Хаджиенов“, като предоставя материалната си база и осигурява наставниците за практичните занятия на учениците от 11 и 12 клас с профил „Машини с ЦПУ“ и „Мехатроника“. Дуалната форма на обучение се изпълнява по пилотен българо-швейцарски проект ДОМИНО. По този проект за изминалите почти 5 години през обучение в „Арсенал“ са преминали общо 123 ученици по двете специалности, с които са работили 26 наставници. От завършилите 71 в предприятието са постъпили на работа 20, а 6-ма са продължили образованието

Сюлейман от 2/120:

В „АРСЕНАЛ“ МИ ХАРЕСВА ВСИЧКО!

Едно младо семейство от казанлъшкото Горно Черковище. И едно голямо семейство – „Арсенал“. Две в едно. Всъщност, три, дори – четири. Сюлейман

този момент никога не е работил в предприятието, камо ли – индустриално. Гледал животни на село. Сега обаче казва,

и специалистите тук се забелязват. И отличават. Така и със Сюлейман.

Един-два дни преди фирмения празник на „Арсенал“ миналата есен младият работник от Завод 2/120 научава от началника си, че е избран и е сред наградените за Алята на трудовата слава. Учудил се, не знаел, че са забелязали старанието и отговорността му. За себе си обаче винаги си знаел, че прави това, което трябва, което се изисква и то – с желание. Да работи в „Арсенал“ му харесва. Подал си документите за прием по каналния ред. После го избрали и се срещнал с бъдещия си началник. Няма малко понятие какво ще прави тук. Но е силно и здраво момче. И от онези, на които казват „сериозни“. Без помощта на началника и старши настройка няма да се получат нещата. Затова Сюлейман благодари на Васил Калайджиев и своя наставник в работата – Петър. Приели го, посрещнали го много добре. Първите им думи и най-важните им думи той не забравя. Научил се от тях. Внимава в работата. Знае, че машината може да крие и опасности. Изпълнява инструкциите. Изобщо, Сюлейман има вид на човек, който вниква, който се учи. И не своеволничи.

По различните операции в цеха работят и жени, и мъже. Момчето от Славата не се плаши от работата, отговорно спазва мерките. С колегите, Сюлейман казва, че няма проблеми. Радват се заедно на общите си постижения, радват му се и на него. Така че, когато го питат, какво най-много му харесва в „Арсенал“, отговорът му не ме учудва: И колегите ми харесват, и работата, и като цяло:

Най-много ми харесва всичко!

Сюлейман се усмихва. Една

ведност излъчва. За срещата ни е дошъл в редакцията на „Трибуна Арсенал“ доста време преди работата. Не се оплаква, че е загубил от своето време. Дори, напротив, приключваме по-рано и той има даже време да се поразходи, преди да слезе към Завод 2. В момента с колегите са на бригада в друг цех в 2/200. Затова е на смени. Обичайно в 120 са редовна смяна. Но редовна или не, това Сюлейман не го тревожи.

Тоест, приятно му е да идва тук. Пристига със собствен транспорт. До Горно Черковище не е много лесно да се пътува. Общественият транспорт не е толкова чест, особено сега, покрай коронавируса. Коронавирусът не е уплашил младия мъж. Страхът не е добър съветник за глашаване на семейство. А и скоро станал татко за втори път. Така шестгодишната Пламена вече си има братче.

То се родило точно покрай големия страх на твърдата карантина. Сега е на три месеца. Извънредното положение не уплашило младото семейство. Справили се. Сюлейман отчита, че животът на село в къща с дворче определено помага в тази ситуация. В къщата всичко си продължава нор-

мално, има и въздух, може да свършиш нещо на двора, да се раздвижиш. Макар че от липса на движение, с две малки деца, човек няма как да страда. Малкият син се казва Огнян. Това лято той ще е център на вниманието. С малко бебе и в ситуация на коронавирус семейството не мисли да ходи на море. Нито на друга почивка. Иначе, не пропускали да почиват някъде заедно. Обичат морето.

Със съпругата си Сюлейман се познава отдавна. И двамата са от Горно Черковище. Знаят се още от училището там. И там си остават. Харесва им.

Семейството е най-важното

Сюлейман го казва сериозно, но спокойно. Като глава на семейство. Съпругата му също работи в „Арсенал“. Но сега е в майчинство. Пламена, голямата вече щерка, обича детската градина, но покрай извънредното положение си играла у дома. И помагала за бебето.

Всяко свободно време Сюлейман гледа да си е у дома, при семейството. Мисли, че двамата с жена му се справят добре с живота. Не крие, че затова помага и работата му в „Арсенал“. Когато го отличили за Алята на славата, получил грамотата си от генералния директор инж. Николай Ибушев. Уважението на ръководството към хората от фирмата му прави добро впечатление. Ваучерът – подарък, похарчили заедно със съпругата.

С една дума, обичат да бъдат заедно. Затова и хоби Сюлейман няма. Кацва хоби – къща, жена, две деца. Те са му хобито. А „Арсенал“ – работата. Подредено му е. И му личи. Има излъчване на удовлетворен човек. С две думи: харесва му всичко. С една дума: Щастлив.

Диана Рамналиева

Ибрям, малко над своите 30. Плюс съпругата и вече двете им деца. Разчитат на себе си. И на „Арсенал“. И двамата работят тук, дават в работата си всичко, което се иска от тях. Което могат. Понякога в живота нещата са прости. Стига само да намериш точно си място, точния човек до себе си. И се подрежда животът. Сюлейман е в оръжейницата от пет години. От времето, когато производството се разраства и се набират много нови работници наведнъж. До

че тук, в завода, му е по-интересно, животните и полето не му липсват. Дошъл като много друг. Но много други вече не са тук. А той остава. Не просто остава, но е и сред тези, с които фирмата не би искала да се раздели. Арсеналци от Алята на славата не са хора, с които разумният работодател би се разделил. Обратното – работливите, отговорни, почтени и дисциплинирани работници

Казанлък сред първите по подадени заявления от розопроизводители

Община Казанлък е на едно от първите места по брой подадени заявления за

регистрация на розопроизводители и розопреработватели

в кампания 2020 година у нас. За това съобщил министърът на земеделието, храните и горите Десислава Танева по време на свое посещение на розов масив в град Клисура в края на миналата седмица.

Към 12 юни са подадени 2216 заявления в страната, съгласно изискванията на Закона за розата. Най-много са

те в общините Карлово, Казанлък, Стрелча, Брацигово, Пещера, Панагюрище, Мъглиж и Хисаря. Към тази дата комисията са извършили идентификация на насажденията от маслодайна роза на 1686 заявителя. Това представлява 76% от всички постъпили заявления за регистрация. Проверките се извършват на място в присъствието на собственика на насажденията или на негов представител. Основната цел е да се установи видът на насажденията, колко от площите са засадени с Rosa damascena и колко с Rosa alba и да се запази качест-

вото на българското масло.

По думите на Десислава Танева, споделили по време на срещата с розопроизводители в Клисура, един от най-засегнатите сектори до момента е именно производството и преработката на розов цвят, който трябва да бъде подкрепен. Ще бъде предложено програмиране на мярката, която да бъде компенсаторна и бърза, за да могат средствата веднага да отидат при земеделците. Розопроизводителите ще могат да кандидатстват с Уникална регистрация номер (УРН) и Протокол от иден-

тификацията на насажденията от маслодайна роза, издаден от Общинските служби по земеделие.

„Ще предложим на Европейската комисия по мярката да компенсират разходите стопаните за противоепидемични мерки, както и за намалени доходи от затворени канали за реализация на продукцията. Предвижда се чрез мярката COVID-19 розопроизводителите да бъдат компенсирани и заради свиване на пазара. С тези допълнителни средства ще се покрие значителна част от тази загуба“, допълва Десислава Танева.

„Трибуна Арсенал“

ВИНАГИ ЩЕ БЪДА АРСЕНАЛЕЦ

„Оставям си арсеналец за винаги“, с тези думи започва разговора ни Петко Тотев, майстор-оръжейник, посветил на завода цели 37 години от своя живот. През 2018 година напуска – понякога житейският път неочаквано поема в друга посока, но „Арсенал“, приятелите, колегите остават завинаги в сърцето му. Причините за тази „любов необяснима“ вероятно се крият във факта, че е трето поколение арсеналец, а влечението към оръжията е откакто се помни.

„Дядо ми е бил партизанин и въпреки много се говореше за оръжия – разказва Петко Тотев. – Още като дете, всеки вторник бях в Историческия музей в Казанлък, защото тогава входът беше свободен. Тук имаше изложени много видове оръжия, от различни времена и събития. Разглеждах ги всеки път с огромно любопитство. На детски играчки не се радвах, то и нямаше по мое време толкова голямо разнообразие, но, които ми харесваха, обичах сам да си ги майсторя“. И така, детското любопитство прераства в професия за цял живот. Но преди да стане утвърден майстор-оръжейник, интересите му минават през няколко етапа.

Корабомоделизмът – Университет за деца

Петко Тотев е кореняк шейновец, набор 1959-а. По време на неговото детство и момчешките му години особено разпространено е участието в различни кръжоци, които дават различни от училището знания и развиват практически умения. На 12 години той започва да се занимава с корабомоделизмът. Ориентира се към копия на военни кораби, клас ЕК. Възпитаник е на 3 школи, а упоритостта, с която прави своите модели, е пословична. Търси специализирана литература, неуморно чете книги и списания за моделизма, чертае, сам си прави отливките и сам си изработва детайлите за своите кораби. Дори най-малките, които в неговите копия имат размери на игла. „Обърнал съм казармите, за да намеря това, което ми трябва за модела, чертая в машаб, после правя матрицата“, спомня си Петко онези трескави детско-тийнейджърски години. За последния си модел – копие на крайцер „Слава“, лично се свързал с капитана, който е правил чертежа. Бил на 16 години, а изработеното от него копие било с внушителната дължина от 1.91 метра. С хъс се включвал в регионалните и републикански състезания по корабомоделизмът и винаги се е класирал на едно от първите места.

През 1981 година се връща в родното Шейново. Тук, в една отчуждена къща, му разрешават да направи

Клуб по корабомоделизмът, където „пали“ интереса към това занимание сред подрастващите. Защото майсторът Петко Тотев е убеден – моделизмът е Университет за

Петко Тотев държи в работилницата си портрети на Васил Левски и знаме, на което е изписано „Свобода или смърт“. Сабята зад него е българска, образец 1905 г., въведена с Указ на княз Фердинанд.

деца, учи ги да мислят, да се трудят, да търсят, да надграждат.

„Света Тереза и дяволите“

През 1976 година Петко започва да мисли за алпинизъм. В годините на развития социализъм попада на румънския филм за Съпротивата, който носи интригуващото заглавие „Света Тереза и дяволите“. И „дяволчето“ да катери така силно го завладява, че още на следващата година преминава през обучение в Централната планинска школа „Малъовица“. Планината винаги му е харесвала, вероятно защото родното Шейново е близо до Балкана или защото неговият дядо партизанин му е разказвал интересни случки от суровия живот в гората... И най-вече – алпинизмът калява човешкия характер, кара те да се отнасяш към живота с уважение, да се грижиш за него, а не да го пропиляваш. Занимава се със скално катерене и става един от най-добрите катерачи у нас. Има честта да се познава лично с първия българин, покорил Покрива на Земята – връх Еверест, Христо Проданов. Катеренето вдига адреналина му, носи му изпитания, но и удовлетворение от покорените върхове. Никога няма да забрави февруарския траверс през 1980 година от Яворова лъка до Амбарица. Тръгват 17 души, 10 се

връщат, защото преходът е твърде труден, а времето внезапно жестоко се влошава. Продължават 7 души. Един от участниците е покоин от бяла смърт. Борейки

„Арсенал“. Групата прави ремонт на различни видове оръжия. На покрива на работилницата обаче един комин е с толкова големите размери, че през него

деля, перфектно изпълнени, на световно ниво. И сега говори за тях като за свои деца, в които е вложил цялата си обич, старание, знания, опит. Човек, за когото професионалният и житейският път са едно неразделно цяло.

„Арсенал“ е крепост

„Арсенал“ е бил, е и ще бъде крепост за Казанлък и региона, която дава сигурност и стабилност на хората тук, пази ги от негативите, които са част от обществения живот. Вече 96 години „Арсенал“ е столярът, на който всички се опираме и на който разчитаме. А Николай Ибушев е уникален човек. В отбранителната индустрия той е име от световен машаб!“, категоричен е Петко Тотев. Две години след като минава за последно заводския портал, майсторът продължава да милее за „Арсенал“ и за хората, с които са го свързвали делниците му тук. „Работата беше динамична, много интересна, творческа, искаше се мисъл и практически умения. Винаги ще ми липсва, независимо къде съм и с какво се занимавам“, допълва той. И признава, че благодарение на натрупания опит в завода е имал силата и куража да открие своя собствена работилница за ремонт и диагностика на оръжие, в която скоро посреща 800-ия си клиент. И още един интересен факт – той е председател на Браншовата камара на оръжейните майстори в България. В исторически план истински се възхищавал на конструкторския талант на Николай Макаров.

А, иначе, изобщо не се интересувал от политика, нищо, че е

„Близък“ с премиера

Петко Тотев е роден на един и същи ден и в една година с премиера на България Бойко Борисов – 13 юни 1959 година. И двамата са зодия „Близнаци“. Ако се доверим на астрологията, двамата вероятно имат общи черти в характера. Но въпреки, че споделя този факт, Петко е категоричен, че винаги е бил встрани от политическия живот в страната.

Трите кита в живота на майстора от Шейново

„Моделизмът ме научи на дисциплина и ми изгради железни нерви, алпинизмът ми показа, че всеки връх може да бъде покорен, а „Арсенал“ ми даде най-стабилната основа, която едно предприятие може да даде на свой кадър. Винаги ще бъда арсеналец“, твърдо заявява шейновецът, когото цяла България вече знае. А той си знае своето – с труд, с упоритост и без да се откъсва от начертаната посока, въпреки изпитанията и трудностите, всяка цел е постижима.

Юлия Младенова

се със силната снежна буря, шестимата оцеляват, макар че след това дълго се лекуват в болница... Но пък точно тези моменти каляват характера, правят те житейски устойчив, учат те никога да не се отказваш и да цениш истинските неща. „От друго тук са омесени алпинистите. Ако има пет души в една палатка, винаги ще се намери още едно място за теб, катеренето сплотява хората, остават приятели за цял живот“, споделя Петко. Незабравими за него са експедициите до Монблан, Гросглокнер, до Елбрус в Кавказ, където стигат до позицията на 11-те снайперисти, спрели цяла немска дивизия. Тук попадат на магнитна буря и оцеляват, благодарение помощта на руски алпинист. „Обичам лошото време“, признава Петко Тотев и споделя, че когато в Балкана бучи, трещи и вие, той тръгва. Защото за него гъделът е в риска.

С този „гъдел“ – да търси опасностите, си спечелва прякора „Катерача“

Това става в „Арсенал“. Тук работи по специалните изделия – първо в Казанлък, после се премества в цех 140 на Завод 1 на площадка Шейново. По същото време започва сам да строи къща в родното си село. Гради я напълно сам, цели 10 години.

През 1984 година попада в съвсем нов колектив в

може да мине човек. За да се обезопаси, решават да сложат СОТ. Да, ама мястото се оказва твърде високо и стълбата не стига до него. Използвайки опита си на алпинист, Петко Тотев ловко се превърта и поставя сигналните устройства там, където трябва. После началникът му чете „конско“, тъй като се притеснил да не се случи нещо с него, но пък оттогава и до днес всички го знаят като Катерача. Прякорът дори се е превърнал във визитна картичка за човека, който има славата на един от най-големите оръжейни майстори в България.

Гаранция „Петко Тотев“

От момчешката любов към оръжията се ражда майсторът, когото в завода признават за един от най-добрите. Поверяват му усъвършенето на нови изделия, подобренията по съществуващите, изработката на определени сложни детайли, самите изпитвания. Когато се стягат изделия за специализирани изложения, той ги тунингова и финишира. Има неопируемо търпение да изпипва и най-дребните и фини елементи. На него поръчват и изработката на уникални подаръчни изделия. „Когато се правят прототипи, няма събота, няма неделя, работи се, докато стане“, спомня си арсеналецът. През 37-те години на работа във фирмата през ръцете му са минали различни из-

Шеф Петров:

В „ОРЕШАКА“ ВСИЧКО Е ПЕРФЕКТНО

Казва Никола Петров, гост-готвач в ресторант „Орешака“ в Казанлък

съдържаща богата гама от полезни съставки – белтъчини, ненаситени мастни киселини, витамини РР, В1, В2, С, микроелементи калций, магнезий, натрий, калий, фосфор, желязо и още ред други”.

Шеф Никола Петров е завършил кулинарно училище във Велико Търново. Работил е във Франция, където е бил 4 месеца на специализация, работил е и в Италия, на остров Сардиния. Осем години е бил заместник главен-готвач в “Резиденс клуб” – София. Има 19

години стаж в кулинарията – достатъчно и като години, и като опит, за да е на „ти“ с най-сложните рецепти и с най-капризните за приготвяне продукти. Всъщност, те са истинско предизвикателство пред всеки майстор – колкото е по-трудно, колкото повече умения, тънкости и фантазия се искат, толкова по-голямо е удовлетворението, че си на висота.

Пристигайки в ресторант „Орешака“, шеф Никола Петров веднага отбелязва –

всичко е перфектно, мястото е прекрасно,

градината е красиво подредена, ресторантът впе-

креативни, отворени към новите неща, личи си, че си харесват работата, вършат я от сърце и искат непрекъснато да надграждат. Истинско удоволствие е да работиш с такъв екип, както в кухнята, така и в самото обслужване. „Всяко нещо трябва да се прави с желание, тогава нещата се получават“, казва още той. А що се отнася до неговите препоръки за здравословно хранене – категоричен е, че

тайната е преди всичко в приемането на пресни храни,

по-малко пържено, да се яде по-често, но в по-малки количества. „Най-важното е храната да е прясна, вкусна, да изглежда добре и да е така подредена, че визуално и вкусово да доставя истинска на-

тъчно разнообразие от уреди, при това не са скъпи.

Незаменима за него си остава и традиционната българска кухня, особено онези ястия, които са приготвяли нашите баби и прабаби.

Тенджерката да къкри на бавен огън, а подправките са току-що откъснати от двора... Любимо българско ястие му е боб с пушени ребра.

И тъй като кухнята упорито излиза от рамките на място за готвене и се превръща в поле за кулинарно изкуство, то следенето на новостите и тяхното усвояване е задължително за всяко заведение, което държи на своя имидж и раз-

„Орешака“ в Казанлък е точно такъв. Затова в седмицата от 22 до 28 юни той предлага на своите гости едно уникално меню, в което присъстват

белугата, черният хайвер и класическата им комбинация с водка „Белуга“

Изкусителни специалитети, приготвени по рецеп-

„Белугата е суха риба и трябва това да се има предвид при приготвянето й, но пък има изобилие от рецепти, които могат да задоволят всеки вкус, – казва шеф Петров. – Тя е една от най-полезните храни в менюто ни – калориите на есетровата риба се получават от полезни протеини и мазнини, а не от въглехидрати. За всички, които се придържат към здравословния начин на живот, белугата е много подходяща храна,

чатлява със стил, със светлината и белотата си. За кухнята е категоричен – чиста, много добре оборудвана, разполага с всички уреди, които осигуряват правилното съхранение на продуктите и обработката им при приготвяне на ястията. Има и уред за опушване на месо, което е голямо предимство за изпълнение на различни интересни рецепти. Екипът на ресторанта също е чудесно подбран. Млади хора, любознателни,

сладка”. Това е максимата, която следва шеф-готвач Никола Петров.

Иначе той е горещ почитател на прясната паста, която човек вече и къщи може да си приготви, тъй като на пазара има доста-

витие.

Затова съчетаването на познати рецепти с нетрадиционно меню, даващо нови кулинарни познания и вкусови усещания, е предимство само на най-добрите. Несъмнено, ресторант

ти на шеф Никола Петров, който лично предаде своя опит на креативния екип на ресторанта.

Една невероятна възможност, която за нищо на света не бива да се пропуска!

Юлия Младенова

Честита първа рожба!

Очарователната Деница Цонева, преодач в „Арсенал - 2000“ АД, стана майка на прекрасно момиченце. Малкото съкровище изплака на 15 юни за радост на своите щастливи родители, баби, дядовци, роднини, приятели и не на последно място – на всички колеги от отделите „Маркетинг“ и „Продажби“.

Деница, която владее перфектно арабски език и която заразява околните със своята ведрина и слънчево излъчване, е един от уважаваните арсеналски специалисти.

Нека малката София да расте здрава и щастлива и да носи само усмивки на мама и тате!

Честито! И на здраве!

АРСЕНАЛСКА ВРЪЗКА В КЕЙМБРИДЖ

В студентския състав на Кеймбридж фигурира едно име, чиито дълбоки корени са в „Арсенал“. Йордан Стефанов Йорданов, докторант и вече асистент в университета.

Кеймбридж

е един от най-старите университети във Великобритания, основан още през 1209 г., а днес е едно от най-престижните висши училища в света. 96 от неговите възпитаници и преподаватели са Нобелови лауреати, сред които са Стивън Хокинг, Исаак Нютон, Чарлз Дарвин. Изискванията за кандидатите в Кеймбриджкия университет са изключително строги. Обучението в него е чест и привилегия за студентите. За завършилите университета гаранцията за сериозна професионална реализация е почти сигурна. Заради новия коронавирус университетът е преминал на дистанционно обучение и повечето от студентите са по родните си места.

Данчо

Той е едно от многобройните деца, преминали през арсеналската детска градина – като децата на повечето служители и работници в предприятието, част от програмата „Стъпка по стъпка“, разработена и въведена от тогавашния директор, а днес кмет на община Казанлък – Галина Стоянова. След това преминава през училище „Георги Кирков“. Още във втори клас тръгва по олимпиади по математика и това се превръща в негово постоянно „амплуа“ в следващите години. И неслучайно попада в Математическата гимназия. Любопитното е, че тук той е в класа на Стефка Георгиева – преподавател по английски език, която преди години е била учител и на неговия баща Стефан Йорданов. Влиза в школата на Теодосий Теодосиев, който го извежда до международни олимпиади – в Тайланд, Естония, Дания и световната олимпиада в Индонезия, в която са включени само ограничен брой участници, носители на престижни награди от международни олимпиади. Два сребърни и два бронзови медала са в колекцията му, редом с грамотите от участия. Лауреат е и на наградата „Минко Балкански“ – българският благодетел на талантливите деца. И талантливото момче влиза в Софийския университет. Но там изкарва само една година – амбицията го води в Кеймбридж. Специалността, която записва, съвсем логично е „Физика и математика“ в направление „Природни науки“. Завършва магистърска степен със специална награда от ръководството на университета. В момента Йордан е докторант и асистент там. Темата на докторантурата му е „Квантови компютри“ – една нова област в науката с навлизаща широка приложимост. Научната му дейност се допълва с он-

лайн публикации, участия в международни научни конференции в областта на квантовите компютри. Заради пандемията и затварянето на границите се проваля последното му реално участие в годишната конферен-

ции“. В „Арсенал“ работи от 1997 година. В момента е технолог в цеха за твърди пластини на Завод 6. От Пазарджик е, но от почти 27 години е в Казанлък и вече се чувства 100%-ва казанлъчанка.

В короната на родословното дърво стигаме до дядото на Йордан, чието име носи младежът Йордан Йорданов. Той работи в МК „Фридрих

посока – науката.

Среца

Скромни и въздържани по природа, Данчо разказа накратко за живота и обучението си в Кеймбридж.

Когато започва да учи в Софийския университет, в Кеймбридж вече е бил приятел неговият приятел Александър Скляров – и той от Казанлък, от школата на Тео-

дация на Обществото на американските физици, която впоследствие се провежда виртуално.

Корени

Този млад и талантлив човек има дълбоки арсеналски корени. През заводския портал години наред влизат неговите родители – вече утвърдени специалисти. Баща му Стефан Йорданов започва в „Арсенал“ като млад инженер през 1994 г., след като завършва Техническият университет в Пловдив със специалност „Експлоатация и ремонт на авиационна техника“. Преминава през няколко позиции в предприятието, а от 2005 г. е ръководител-направление „Автоматизация на инженерния труд“. Това е сравнително ново, но перспективно направление в дейността на фирмата, свързано с внедряването на CAD/CAM системи, компютърното разработване и съхранение на документация, дело на конструктори и технологи, и тяхното приложение. Инициативен и с перспективен поглед към бъдещето на новите технологии. Тези качества на баща си явно наследява кеймбриджкият възпитаник Йордан Стефанов.

Десислава Стефанова – майката на Данчо, среща бъдещия си съпруг в Техническият университет в Пловдив. Тя е завършила специалност „Промишлени техники и машиностроителни техноло-

гии“, днес „Арсенал“, от 1978 г., в някогашния Завод 8 – за ремонт, нестандартно оборудване и комуникации. От 1991 г. е негов директор. Впоследствие този ресор е преобразуван и реструктуриран. Заемал е и други отговорни позиции в дружеството. Той също е инженер, завършил в Русе универсалната специалност „Технология на машиностроенето и металорежещите машини“. Пензионирал се в „Арсенал“ и все го тегли насам. В последните години, когато се чувстват фирменият празник и Денят на отворените врати, той е тук – за да влезе в музея, да разгледа стари снимки, да види новостите, да се срещне с бивши колеги и приятели. Неговият чичо също е отдал години труд на предприятието.

А там някъде из старите семейни снимки е открита и една друга – още от 1932-33 г. Един човек с каручка прекарва материали за строителството на новата Държавна военна фабрика в Казанлък. Това е дядото на Йордан Йорданов – старши. Уж земеделец, а ето го – оказва се и той арсеналец.

Преди да стигне до Англия обаче малкият Данчо е преминал през какво ли още не. Идва му идеята да става пианист. Само за един ден пианото на майка му от Пазарджик идва в Казанлък. Но за пианото меракът е кратък. Животът го понася в друга

Данчо също подава документи там. Университетът е популярен сред българите, а самата система за кандидатстване е улеснена и опростена. Впоследствие се убеждава, че и организацията на студентския живот в университета е така конструирана, че да ги улесни максимално и те да имат възможността да насочат усилията си към учебния процес. Така приспособяването му към новата среда се оказва сравнително лесно. Споделя, че най-трудно му е било отначало да започне постоянен контакт на английски език. Но и с това свиква.

„Посещавал съм и други страни в Европа, но за мен Англия е някак по-различна, а самият университет ме впечатля с много сгради на различни колежи, всички те със старинна архитектура отвън, но обновени и модерни отвътре“.

Общество на българите в Кеймбридж

В университета Кеймбридж има създадено т.нар. Обществото на българите. В него членуват около 40 студенти. На сбирките им се канят известни личности, с което целият не само осъществяването на социални контакти, но и културно, и информационно обогатяване. Всяка година през месец март от Обществото на българите се

организира конференция в българското посолство, на която се споделят полезни практики, свързани с бъдещата им реализация. В университета също е изградена система, според която поне веднъж месечно представители на различни фирми и компании правят презентации на дейността си и самите студенти получават по-пълна представа за тях. Така могат да направят своя избор за бъдеща работа след завършване на обучението си.

През свободното си време се събират колеги и приятели, правят си разходки и пикници, посещават интересни места в Лондон, намират време за спортуване. Спортът в Кеймбридж също е добре организиран. По всяко време може да се тренира. През първата година Йордан се е занимавал с гребане, после се ориентирал към други дисциплини.

В момента работи върху докторската си дисертация, която има за цел разработването на нов вид компютри – квантови. Неговата докторантура е свързана с алгоритъма на квантовите компютри. На този етап те са експериментални. „Крайният продукт на тези компютри е насочен към по-бързото и лесно разрешаване на проблеми в различни сфери на науката. Те са по-специфични и не са предназначени за общодостъпна и всекидневна употреба“, обяснява младият учен. Засега основната му цел е да завърши успешно – остава му още една година. После ще решава, но със сигурност пред него има достатъчно голям избор за бъдеща реализация.

Спомен от „Арсенал“

„Спомням си много неща от „Арсенал“, нищо че бях малък. Но имам и по-скорошни впечатления“, споделя той. Преди няколко години бил в Казанлък точно, когато „Арсенал“ отбелязва фирмения си празник и е Ден на отворените врати. Тогава посетил фирмения музей. Впечатлили го първият, едномилонният и двумилонният автомат, изложени в историческата зала. Учуден останал и от факта, че във фирмата се е извършвал монтаж на леки автомобили „Булгарено-8“. Съжалява, че е имало много посетители и не е успял да разгледа всичко по-подробно...

Заради пандемията сега Данчо е в родния град и от това най-щастливи са неговите близки. Защото грабне ли го пак науката, Казанлък остава далеч. Но само като разстояние.

Един талантлив млад човек, с когото се гордее семейството му, гордее се и Казанлък. А връзката с „Арсенал“ – тя е там, в дълбоките родови корени, които идват от поколения – за поколения.

Първолета Петкова

ФРЕД АСТЕР

Когато тропаш с крака от злоба, по-добре научи стен!

Фредерик Аустерлиц. Това е истинското име на знаменития Фред Астер. Роден е на 10 май 1899 г. в Омаха, Небраска, където днес е танцовата зала „Фред и Адел Астер“. Баща му е австрийски емигрант. Майка му, също от имигрантско потекло, е родена в САЩ. През 1905 г. семейството се мести в Ню Йорк. На 5-годишна възраст Фред посещава школа за танци заедно с по-голямата си сестра Адел. Свирил на пиано, акордеон и кларинет.

Фред и Адел Астер. Много скоро под псевдонима Астер, който семейна легенда свързва с темен чичо, наричан Л'Астер, братът и сестрата се появяват на сцените на различни водевилни театри. Пели и танцували, изпълнявали акробатични номера, свирели на пиано. След дебютното им изпълнение в Ню Джърси местен вестник написал: „Астер са най-великият детски дует във водевила“.

През 1917 г. Астер участват в първия си мюзикъл на Бродуей – „Над върховете“, а към средата на 20-е години вече са най-успешната двойка в американския музикален театър. В началото Фред бил в сянката на прелестната си сестра. Но постепенно, макар да изглеждал безгрижен и небрежен, с пълна вътрешна концентрация успявал да постигне магическо съвършенство в танците си. На 14 г. вече търсел за тях нови идеи и музика. През 1932 г. Адел се омъжва и се отказва от сцената. Първите изяви на Фред без сестра му са в мюзикъла „Веселният развод“.

Холивуд. За първото си прослушване в „Метро Голдуин Майер“ чакал повече от година. Имал непривлекателна външност, ръст 177 см, тегло 70 кг. Някои твърдят, че комисията заключила: „Не може да пее и играе. Плешив. Може малко да танцува“.

По-късно самият Фред уточнява в интервю какво е било заключението на журито: „Не може да играе. Малко плешив. Танцува“. Продължил да ходи по кастинги и да участва в масовки, най-често играел пиянчици, просянци, старци. Веднъж на снимачната площадка Джоан Крофорд, вече звезда, се поинтересувала от клюшавия младеж. Той щял да играе клошар и я помолил да му партнира за няколко минути. Джоан приела и двамата се понесли в шеметно темпо. „Това не е просто танц, а истински спектакъл, – казала тя. – Мисля, че в „Танцуваща дама“ ще се снимаме заедно“. Фред наистина получава ролята. Годината е 1933-та. Началото на дългата му кариера в киното...

Джинджър и Фред. Последвала съвместната му работа с младата и надеждна актриса Джинджър Роджърс. Те са смятани за най-добрия танцов дует за всички времена, оказал огромно влияние върху бъдещето на танца. За първ път се снимат заедно в „Полет

Той не признавал земното притегляне. Танцувал в стила „свободно рееща се птица“. Казвал: „Просто вдигам краката си във въздуха и ги движа“. Краката му били застраховани за 1 млн. долара.

Фред Астер /1899 - 1987/ е американски актьор, танцьор, хореограф и певец. Звезда на Холивуд. Един от най-големите майстори на музикалния и танцовалния жанр в киното, оказал най-голямо влияние и върху мюзикъла. Балетистите Баланчин и Нуриев го наричат най-великия танцьор на XX век.

През 76-годишната си кариера се снима в 31 филма, в 10 от които – с Джинджър Роджърс. Автор е на книгата „Стъпки във времето“, 1959. Носител е на множество награди, сред тях: „Грами“, 9 награди „Еми“, „Златен глобус“, номинация за „Оскар“, звезда на Холивудската алея на славата... Името му е вписано в Залата на славата на Националния музей на танца в САЩ. През 1999 г. Американският филмов институт нарежда Астер под №5 в списъка на най-великите актьори в историята на Холивуд.

до Рио“. Възпламеняващият им танц „Кариока“, който влюбените герои елегантно изпълнявали върху седем бели рояла, имал оглушителен успех и станал най-популярният танц в Америка. Появили се стотици школи, в които курсистите изучавали този танц. Говорело се за интимна връзка между блестящата блондинка и виртуозния танцьор. Официално те никога не били заедно, но и никога не опровергали слуховете. Често се карали, разделяли се и се събирали, никога не им било скучно. Снимали се в 10 филма, сред които „Цилиндър“, „Времето на сунинга“, „Ще танцуваме ли?“.

През 1949 г. знаменитият дует снима последния си общ филм „Семейство Баркли от Бродуей“ – единствената цветна продукция на двете звезди. Успехът на легендарната двойка е увековечен във великоленния филм на Феликс „Джинджър и Фред“, чийто образи са пресъздадени от Марчело Мастоляни и Джулиета Мазина.

същото време изпълнението му трябвало да бъде елегантно, оригинално и изящно. Еклектичния си подход наричал „забранен стил“. Често измислял нова линия на диалога или гледал на историята под съвсем различен ъгъл. Актьорът направил две важни нововъведения в музикалните филми. Първото: за да бъде танцът продължение на сюжетната линия, настоявал камерата постоянно да снима с един кадър и да държи танцьора в този кадър през цялото време. Второто: за да се придаде пълното настроение и зрелищност, настоявал да няма рязане и монтаж на този кадър. Казвал: „Или камерата ще танцува, или това ще направя аз“.

Аз танцувам – и това е всичко! Астер бил не само корифей-танцьор, той и пишел музика, и пеел прекрасно – всички се възхищавали на чистия му глас и на лиричната му дикция, сравнявали го с Кросби и Синатра. От ненадминатия му артистизъм се възхищавали легенди като Джордж Баланчин, Марго Фонтейн, Боб Фос, Рудолф Нуриев, Майкъл Джексън, Пол Маккартни и др. Той заставял всички актриси, с които работел в киното, да танцуват. Най-красивите звезди на Холивуд се носели в обятията му: Джоан Фонтейн, Полет Годар, Рита Хейуърт, Джуди Гарланд, Одри Хепбърн...

В мемоарите си „Стъпки във времето“, в свойствения си ироничен маниер, той пише: „Мен често ме молят да го-

воря за историята и философията на танца... Но по този въпрос аз знам не повече, отколкото за устройството на телевизора. Нямам никакво желание да доказвам на когото и да било какво може да бъде танцът, никога не съм го разглеждал като средство за себепознание. Аз танцувам – и това е всичко!“.

Отказ от киното и завръщане. Въпреки, че „Йоланта и крадецът“, „Сини небеса“ и „Безумството на Зигфилд“ станали хитове, през 1946 г., на 47 години, Фред Астер решил, че е приключил с кариерата си и обявил, че напуска киното. Последвали хиляди протестни писма – зрителите не можели да повярват, че няма да го видят повече на сцената. Ню-Йоркският театър „Парамаунт“ организирал петиция, подписана от 10 000 души.

Астер се заел с преподавателска работа и създал собствено студио, което с времето се разширило с филиали из цялата страна, днес те са 140. Но вниманието на публиката силно му липсвало и след две години той се завърнал в Холивуд и започнал интензивно да се снима, вкл. в телевизията. Последвали множество награди. Със своя танц на стената в музикалната комедия „Кралска сватба“ през 1951 г. достигнал върха на славата си. В нея се разказва за талантиви ню-йоркски танцьори, поканени на церемонията за венчавката на Елизабет II

Прочутият танц на стената

Личният живот. Астер бил привърженик на Републиканската партия, но никога не говорел публично за политическите си възгледи. Бил вярващ, посещавал църква, поддържал американската армия, обявил се

срещу откритата сексуалност в киното през 70-те години. Винаги изглеждал безупречно, той и Кари Грант били смятани за най-стилно облечените актьори. До края на дните си Астер бил икона на мъжката мода – с обичайните за него цилиндър и фрак. Имал специално изработени спортни сака, цветни ризи, вратовръзки и панталони.

Въпреки непрекъснатите гастроли, много време прекарвал със семейството и приятелите си, почти всички – австрийски имигранти. Дълготрайно приятелство го свързвало и с Джордж Гершуин.

Бил добър, миролюбив и отзивчив човек, с чувство за хумор, казвал: „Когато тропаш с крака от злоба, по-добре научи стен!“.

Обичал голфа, чистокръвните коне и конните надбягвания. Запазил отличната си физическа форма дори на 80 години. Не бил типичният холивудски красавец, но заради грижите, които полагал за външността си, бил много харесван от жените. В младостта си имал няколко бурни, но краткотрайни романа. Имал два брака. Въпреки възраженията на майка си и сестра си, през 1933 г. се оженил в Ню Йорк за 25-годишната светска лъвица Филип Потър, бивша съпруга на известен представител на висшето общество, от когото имала син. Живели щастливо 21 години. Въпреки женското му обкръжение, Фред бил верен на жена си. Имали две деца – Фред Астер-младши, който станал пилот, и Ава Астер, която впоследствие се грижела за филмовото наследство на баща си. През 1954 г. Филип, който била страстна пушачка, починала на 46 г. от рак на белите дробове. Смъртта ѝ била тежък удар за Фред. Той продължил да се грижи за сина ѝ от първия ѝ брак.

През 1980 г., на 78 г., се оженил отново – за 36-годишната Робин Смит, по професия жокей. Тя не му поперчила да запази топлите си отношения с децата и внучите си. Остатъка от живота си актьорът прекарал в голямото си и заедно семейство. За последен път се снимал на 77 г. в мюзикъла „Развличението“.

Легендарният танцьор умира от пневмония в Лос Анжелис на 22 юни 1987 г. на 88 години. Една от последните му молби приживе била да благодари на всички свои поклонници за подкрепата, която получавал от тях. Специални думи отпразнил към своя млад приятел и колега Майкъл Джексън.

За живота на Фред Астер не са снимани филми. Предлагали му много пъти, но той не искал «да се продава»: «Нямам никакво желание някой погрешно да изтъкува моя живот».

Мария Рашкова

С Джинджър Роджърс

С Рита Хейуърт

Нововъведенията на Астер. Той имал безкомпромисен характер. Перфекционизмът